

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Naturresursinstitutet och 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om Naturresursinstitutet och lagen om livsmedels- och naturresursstatistik ändras. Genom propositionen föreslås bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EG) 1217/2009. Lagen om Naturresursinstitutet avses bli ändrad för att bättre motsvara Naturresursinstitutets behov och nuvarande verksamhet. Till lagen ska dessutom fogas bestämmelser om uppdraget som samordningsorgan för informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet. Lagen om livsmedels- och naturresursstatistik föreslås bli uppdaterad så att den bättre motsvarar Naturresursinstitutets nuvarande verksamhet i fråga om statistikföring av vilthushållning och jakt.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juni 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet	4
2.2 Naturresursinstitutets organisation och direktions	4
2.3 Beslutanderätt	5
2.4 Statistik över vilthushållning och jakt	5
3 Målsättning.....	5
4 Förslagen och deras konsekvenser	5
4.1 De viktigaste förslagen	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	6
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	6
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	6
4.2.3 Konsekvenser för informationshanteringen och skyddet för personuppgifter	6
5 Alternativa handlingsvägar.....	7
6 Remissvar	7
7 Specialmotivering.....	9
7.1 Lagen om Naturresursinstitutet.....	9
7.2 Lagen om livsmedels- och naturresursstatistik.....	13
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	13
9 Ikraftträdande	13
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	14
10.1 Bestämmelserna om informationsutbyte och behandling av personuppgifter.....	14
10.2 Bedömning av lagstiftningsordningen.....	16
LAGFÖRSLAG.....	17
1. Lag om ändring av lagen om Naturresursinstitutet.....	17
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik.....	19
BILAGOR	20
PARALLELLTEXT	20
1. Lag om ändring av lagen om Naturresursinstitutet.....	20
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik.....	23
FÖRORDNINGSUTKAST.....	24
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om Naturresursinstitutet ...	24

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter (ISJR) är en unik källa till årliga mikroekonomiska uppgifter och redovisningsuppgifter från mer än 80 000 jordbruksföretag. Europeiska kommissionen har antagit en strategi med titeln Från jord till bord (COM(2020) 381 final) i vilken kommissionen tillkännager sin avsikt att omvandla ISJR till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (ISJH). Europeiska kommissionen lämnade den 22 juni 2022 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1217/2009 vad gäller omvandling av informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (COM(2022) 296 final).

Propositionen har beretts till följd av ett behov att utfärda bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EG) 1217/2009. Rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbrukets hållbarhet (nedan *ISJH-förordningen*) trädde i kraft i november 2023. De författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av ISJH-förordningen trädde i kraft 2024.

Det har varit frivilligt för jordbruksföretag i medlemsstaterna att delta i ISJR, vilket har ansetts vara en förutsättning för data av hög kvalitet. Frivillighet är alltså huvudprincipen i ISJH, även om mängden data som samlas in ökar. För att avhjälpa den extra börda som kommer av den växande mängd information som samlas in finns det skäl att utforska hur befintliga myndighetsdata och, när ett ISJH-företag så önskar, även privata aktörers data kunde användas direkt. Tillgången till data bör beaktas när de inom Europeiska unionen föreskrivna kraven skärps.

ISJR har omfattat särskilt redovisningsuppgifter som gäller jordbruksföretagens ekonomiska verksamhet, men också variabler som hänför sig till produktionsmässig effektivitet såsom uppgifter om användningen av gödselmedel samt om utvecklingen för arbetsvolymerna för såväl företagare som arbetstagare. Mängden miljödata som samlas in utökas för att materialet på ett allsidigare sätt ska beskriva karaktären hos företagens verksamhet samt dess konsekvenser och miljökonsekvenser. Likaså utökas den sociala dimensionen, i praktiken de variabler som hänför sig till arbetstagare och arbete, i syfte att göra datamaterialet mer allsidigt och förbättra de analyser som görs i konsekvensbedömningssyfte.

Propositionen motiveras också av att lagstiftningen om Naturresursinstitutet behöver uppdateras till att bättre motsvara Naturresursinstitutets behov och nuvarande verksamhet.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Propositionen har beretts i samarbete med Naturresursinstitutet.

Bakgrundsmaterialet till propositionen finns tillgängligt på adressen [mmm.fi/sv/projekt-och-lagberedning-med-identifieringskod MMM007:00/2024](http://mmm.fi/sv/projekt-och-lagberedning-med-identifieringskod-MMM007:00/2024).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet

I statsrådets förordning om Naturresursinstitutet (715/2014) innehåller 1 § närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets uppgifter. Enligt paragrafens 3 mom. är Naturresursinstitutet det samordningsorgan som avses i artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska unionen.

I ISJR har man samlat in redovisningsuppgifter om jordbruksföretagens ekonomiska jordbruksverksamhet, uppgifter om produktionsprocesserna, bland annat om skördar, odling och antal produktionsdjur, samt kvantitativa uppgifter om bland annat företagarnas arbetsinsats och lönearbete. I informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet utvidgas insamlingen avsevärt till att omfatta information som gäller miljö och sociala frågor.

Enligt ISJH-förordningen ska nationella samordningsorgan ha rätt att få åtkomst till och kostnadsfritt använda de uppgiftskällor som räknas upp i artikel 4.2. Medlemsstaterna åläggs dessutom att säkerställa att samordningsorganen har rätt att få åtkomst till och använda de uppgiftskällor som avses i artikel 4.2. I detta syfte får medlemsstaterna inrätta de samarbetsmekanismer som krävs för att förenkla den faktiska åtkomsten till och användningen av dessa uppgiftskällor. Rätt till åtkomst och användning ska beviljas även då samordningsorganet delegerar till juridiska eller fysiska personer att utföra uppgifter för dess räkning.

Naturresursinstitutet har inte ingått avtal med några enskilda företagare. ISJR-data har samlats in av företagare som har anslutit sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Det är fullständigt frivilligt för företagare att ansluta sig till systemet och det är också möjligt att lämna systemet utan påföljder. ISJH-data avses bli insamlade på motsvarande sätt av företagare som ansluter sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Vid anslutning inhämtas företagarens samtycke till behandling av företagarens uppgifter.

2.2 Naturresursinstitutets organisation och direktion

Såsom anges i 3 § i lagen om Naturresursinstitutet består institutets organisation av riksomfattande enheter med resultatansvar samt funktioner som täcker institutets hela verksamhetsområde. Vid institutet finns dessutom en enhet med resultatansvar som sköter statistikuppgifter och som i organisatoriskt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter. Det är inte nödvändigt att Naturresursinstitutets organisation regleras med nuvarande noggrannhet. Genom en flexiblare reglering av organisationsstrukturen blir det möjligt att utveckla organisationen i framtiden utan att lagstiftningen behöver ändras. Bestämmelserna om skötseln av statistikuppgifter behöver inte ändras. I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om Naturresursinstitutets direktion. Enligt gällande lag tillsätter statsrådet en direktion för att stödja Naturresursinstitutets strategiska ledning. Närmare bestämmelser om direktionen har utfärdats i statsrådets förordning om Naturresursinstitutet (715/2014). Det har visat sig att en direktion i praktiken inte är den bästa möjliga lösningen för att stödja Naturresursinstitutets strategiska ledning. Det har framkommit vissa oklarheter i fråga om direktionens respektive generaldirektörens ansvar och roller som behöver klarläggas. I nuläget har direktionen vissa ansvar som typiskt innehas av en bolagsstyrelse, men direktionen är inte ett organ med styrelsebehörighet. Direktionen har till exempel inte rätt att utnämna eller avsätta generaldirektören. Det är dessutom jord- och skogsbruksministeriet och inte direktionen som

har hand om resultatstyrningen av Naturresursinstitutet. En direktion är ett högst ovanligt val när syftet är att stödja ledningen av en myndighet. En delegation är däremot en organmodell som andra myndigheter använder i stor utsträckning och som skulle bidra till större tydlighet i Naturresursinstitutet. I paragrafens gällande 3 mom. finns dessutom en bestämmelse om tillsättande av delegationer. I gällande lag avses med delegationer till exempel sådana som inrättas för forskningsprojekt eller för andra i regel temporära och projektspecifika syften. Att i lag föreskriva om denna typ av delegationer, till exempel delegationer som inrättas för forskningsprojekt, är inte nödvändigt.

2.3 Beslutanderätt

I lagen om Naturresursinstitutet innehåller 5 § bestämmelser om bland annat överföring av generaldirektörens beslutanderätt. Enligt gällande lag får beslutanderätt som tillkommer generaldirektören lämnas över i arbetsordningen till en annan tjänsteman. Den gällande regleringen fungerar inte i praktiken, eftersom Naturresursinstitutet också har personal i anställningsförhållande.

2.4 Statistik över viltushållning och jakt

Lagen om livsmedels- och naturresursstatistik (562/2014) tillämpas på Naturresursinstitutets verksamhet som statistikmyndighet enligt statistiklagen (280/2004). Uppgiften att föra statistik över vilt och jakt saknas i gällande lag. Även så publicerar Naturresursinstitutet de facto statistik över vilt och jakt, trots att lagen om livsmedels- och naturresursstatistik inte innehåller några bestämmelser om detta.

3 Målsättning

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att foga de uppgifter som föreskrivs i ISJH-förordningen till lagen om Naturresursinstitutet och att ändra lagen om Naturresursinstitutet och lagen om livsmedels- och naturresursstatistik så att de bättre motsvarar Naturresursinstitutets nuvarande verksamhet och behov.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt propositionen är Naturresursinstitutet ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i ISJH-förordningen. Lagens 2 § föreslås också bli utökad med bestämmelser om Naturresursinstitutets rätt till information när Naturresursinstitutet fungerar som samordningsorgan.

Enligt förslaget ska Naturresursinstitutets organisatoriska struktur inte längre regleras i lag, med undantag för den del av organisationen som sköter statistikuppgifter. Bestämmelserna om Naturresursinstitutets direktion stryks. I propositionen ingår även förslag på att Naturresursinstitutets uppgift att föra statistik om vilt och jakt ska tas in i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

ISJH-systemet byggs upp och den kompetens som behövs för att leverera ISJH-data skaffas inom ramen för Naturresursinstitutets finansiering samt med medel som Finland tilldelats av Europeiska unionen. I Europeiska unionens budget för 2024 inkluderar anslagen för Europeiska garantifonden för jordbruket en summa på 50 miljoner euro i sådana ekonomiska bidrag som avses i artikel 19.2 i ISJH-förordningen och vars syfte är att stödja medlemsstaterna i upprättandet av ISJH. Av denna summa har 854 106 euro tilldelats Finland.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Enligt propositionen är Naturresursinstitutet ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i ISJH-förordningen. Omvandlingen till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (ISJH) medför att systemet får en miljömässig och social dimension som ligger i linje med strategin Från jord till bord. Ändringen innebär att tillämpningsområdet i fråga om datainsamling, som för närvarande är av ekonomisk natur, utvidgas till att också omfatta en miljömässig dimension och en social dimension. Naturresursinstitutet måste beakta denna utvidgning av uppgiftsområdet.

De föreslagna bestämmelserna om Naturresursinstitutets organisation inverkar på Naturresursinstitutets organisationsstruktur och ledningssystem. Efter att den nuvarande direktionens mandatperiod gått ut ska det enligt förslaget inte tillsättas någon ny direktion till stöd för den strategiska ledningen av institutet. Naturresursinstitutet måste i sin verksamhet ta hänsyn till att direktionens mandatperiod går ut och till den organisatoriska omställning som följer när den nya delegationen inrättas.

Den föreslagna ändringen av bestämmelsen om överföring av generaldirektörens beslutanderätt har konsekvenser för Naturresursinstitutets organisation. Det kan också medföra att Naturresursinstitutet behöver se över de delar av arbetsordningen som gäller överföring av generaldirektörens beslutanderätt.

4.2.3 Konsekvenser för informationshanteringen och skyddet för personuppgifter

Enligt propositionen avses Naturresursinstitutet vara ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i ISJH-förordningen. Omvandlingen till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (ISJH) medför att systemet får en miljömässig och social dimension som ligger i linje med strategin Från jord till bord.

Ändringen innebär att tillämpningsområdet i fråga om datainsamling, som för närvarande är av ekonomisk natur, utvidgas till att omfatta en miljömässig dimension och en social dimension. I ändringen ingår dock inga sådana materiella ändringar i informationshanteringen att den till sina konsekvenser bör betraktas som en väsentlig administrativ reform. Vid Naturresursinstitutet ska samma enhet som utarbetar ISJR-datamaterial utarbeta det avsedda ISJH-datamaterialet utgående från information från de jordbruksföretag som frivilligt deltar i systemet. Också sättet att samla in information är detsamma. ISJR-data har samlats in av företagare som har anslutit sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Det är fullständigt frivilligt för företagare att ansluta sig till systemet och det är också möjligt att lämna systemet utan påföljder. ISJH-data avses bli insamlade på motsvarande sätt av företagare som ansluter sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Vid anslutning inhämtas företagarens samtycke till behandling av företagarens uppgifter.

Det nya ISJH-datamaterialet är mer omfattande jämfört med föregångarsystemet ISJR, så den föreslagna ändringen har konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter. Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*. Eftersom ISJH-datamaterialet grundar sig på en i lag föreskriven skyldighet har Naturresursinstitutet alltid en sådan behandlingsgrund som avses i artikel 6.1 c.

Utlämnandet av uppgifter ska enligt förslaget dock vara beroende av nödvändighetskriteriet enligt ISJH-förordningen och uppgifterna får användas endast i det syfte som anges i den förordningen. Villkoret är avsett att säkerställa att uppgifter samlas in endast när det är nödvändigt för framställning av ISJH-datamaterial. I fråga om skyddet för privatlivet och för personuppgifter är konsekvenserna mer begränsade än i ett alternativ där utlämnande av uppgifter skulle tillåtas i bredare omfattning, utan något sådant nödvändighetsvillkor som det som föreskrivs i ISJH-förordningen, och uppgifterna får användas endast i det syfte som anges i ISJH-förordningen. Enligt propositionen är Naturresursinstitutet personuppgiftsansvarig så som avses i den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om ISJH-datamaterial.

Också enligt nuvarande reglering har Naturresursinstitutet samlat in en ansevärd mängd ekonomiska data för ISJR. ISJR-data har samlats in av de företagare som har anslutit sig till systemet med lönsamhetsbokföring. De uppgifter som får lämnas ut med stöd av den föreslagna lagändringen är delvis desamma som de som samlats in för ISJR och som redan har lämnats ut till Naturresursinstitutet för detta syfte.

Eftersom behandlingen grundar sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, ska det enligt artikel 6.3 motiveras hur den föreslagna regleringen uppfyller ett mål av allmänt intresse och står i rätt proportion till det eftersträfvade målet. ISJH-uppgifter samlas in från företag som frivilligt anslutit sig till systemet i ett lagligt syfte. Enligt artikel 16a.1 i ISJH-förordningen ska behandlingen av personuppgifter vara begränsad till syftet att utföra de uppgifter som avses i artikel 7.1 i förordningen. Medlemsstaterna eller kommissionen får under inga omständigheter använda uppgifterna för andra ändamål, såsom kontroll enligt förordning (EU) 2021/2116 eller beskattningsändamål. Eftersom behandlingen av personuppgifter genuint bygger på frivillighet och på direkt tillämplig unionsrätt som begränsar användningen av de uppgifter som samlas in, kan den föreslagna regleringen anses vara proportionell och förenlig med allmänintresset.

5 Alternativa handlingsvägar

Den rätt till information som förutsätts av ISJH-förordningen kan också tillgodoses med stöd av 28 § i offentlighetslagen. Eftersom det i artikel 4.3 i ISJH-förordningen föreskrivs uttryckligen att medlemsstaterna ska säkerställa att samordningsorganen har rätt att få åtkomst till och använda de uppgiftskällor som avses i punkt 2 är det dock motiverat att utfärda bestämmelser om rätten till information. Uttryckliga bestämmelser säkerställer dessutom att Naturresursinstitutet har tillgång till uppgifterna kostnadsfritt. Bestämmelser om avgiftsfrihet finns i artikel 4.2 i ISJH-förordningen.

6 Remissvar

Propositionen var på remiss mellan den 6 mars och 17 april 2025. Beredningsunderlaget för propositionen inklusive begäran om utlåtande, remissvaren och ett sammandrag av svaren kan läsas i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen mmm.fi/sv/projekt-och-

lagberedning, med projektkoden MMM007:00/2024. Remissvaren var 6 till antalet. De som yttrade sig var justitieministeriet, Dataombudsmannens byrå, Naturresursinstitutet, Livsmedelsverket, Finlands viltcentral och Statistikcentralen.

Remissinstanserna ställde sig i huvudsak positivt till målen och lagförslagen i propositionen. De framförde också ändringsförslag och motsatte sig i viss utsträckning propositionens innehåll.

Justitieministeriet påpekade att rätten till information har allmängiltig karaktär. Ministeriet uppmanade att i den fortsatta beredningen specificera vilka nationella myndigheter som Naturresursinstitutet har rätt att begära uppgifter av. I fråga om rätten till information från privata sammanslutningar gav ministeriet en motsvarande uppmaning att specificera vilka privata aktörer som Naturresursinstitutet har rätt att begära uppgifter av. Vidare efterlyste ministeriet en precisare motivering av hur behandlingsgrunden enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen uppfyller ett mål av allmänt intresse och står i proportion till det eftersträlvade målet. Justitieministeriet tog dessutom upp den föreslagna bestämmelsen om överlämnande av beslutanderätt och ansåg att paragrafen och motiveringen till den bör preciseras.

Med anledning av justitieministeriets remissvar uppräknas i paragrafen de nationella myndigheter som Naturresursinstitutet har rätt att få uppgifter av. Likaså anges i motiveringen till de enskilda paragraferna, med den noggrannhet som är möjlig, vilka privata sammanslutningar Naturresursinstitutet har rätt att begära uppgifter av. Rådgivningstjänsterna inom jordbruket ändras ofta och förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande, även om den är det när propositionen lämnas.

Dataombudsmannens byrå fäste beredarnas uppmärksamhet vid skyddet av personuppgifter. Inför den fortsatta beredningen uppmanade byrån att i högre grad beakta den betydelse propositionen har för skyddet för privatlivet och för personuppgifter samt de risker som behandlingen av personuppgifter medför för de grundläggande fri- och rättigheterna. Utifrån detta har behandlingen av personuppgifter samt propositionens betydelse för skyddet för privatlivet och personuppgifter bedömts mer ingående. Dessutom har det gjorts en noggrannare bedömning av huruvida de ISJH-data som samlas in kan innehålla sådana särskilda personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Med anledning av remissyttrandet från dataombudsmannens byrå anges Naturresursinstitutet i propositionen som personuppgiftsansvarig för ISJH-datamaterialet. Avsnittet om propositionens konsekvenser har dessutom utökats med ett stycke om konsekvenserna för informationshanteringen och skyddet för personuppgifter. I propositionen beskrivs också mer ingående hur ISJH-data samlas in och det klargörs att det är genuint frivilligt att delta.

Naturresursinstitutet understödde propositionen och föreslog dessutom nya ändringar i 2, 3 och 6 § i lagförslag 1 samt i 2 § i lagförslag 2. Förslaget till ändring av 6 § i lagförslag 1 har slopats vid den fortsatta beredningen. I sitt remissyttrande påpekade Naturresursinstitutet även att statistikuppgifter inte kan lämnas ut utan uttryckligt samtycke från den aktör som statistiken avser. Såsom anges i motiveringen till propositionen sker insamling av ISJH-data från aktörer som omfattas av statistiklagen alltid på basis av uttryckligt samtycke.

Livsmedelsverket understödde inte föreslagna 7 a § i lagförslag 1, som gällde Naturresursinstitutets rätt till information. I sitt omfattande remissyttrande framförde Livsmedelsverket synpunkter som gällde nödvändighetskravet, vagt formulerade bestämmelser, grunden för behandling av personuppgifter, frågan om gränssnitt samt de ekonomiska

konsekvenserna. Utifrån Livsmedelsverkets synpunkter har förslaget om en rätt till information för Naturresursinstitutet strukits ur lagförslag 1.

Finlands viltcentral understödde förslaget till ändring av 2 § i lagförslag 2. I sitt remissyttrande föreslog centralen ändringar i 7 a § i lagförslag 1. Finlands viltcentral ansåg att rätten till information inte får omfatta personuppgifter. Centralen menade dessutom att det vore viktigt att centralen har rätt att av grundad anledning avstå från att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Utifrån de framförda synpunkterna har förslaget att Naturresursinstitutets rätt till information ska omfatta sådana uppgifter som Finlands viltcentral innehar strukits ur lagförslag 1.

Statistikcentralen kom med ett yttrande i vilket centralen påminde om att Statistikcentralen enligt statistiklagen är allmän myndighet inom statens statistikväsen och att centralen framöver bör beredas tillfälle att yttra sig om motsvarande propositioner. Statistikcentralen understödde utkastet till proposition. I ljuset av yttrandet konstaterades det att remisser om motsvarande propositioner framöver ska omfatta Statistikcentralen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om Naturresursinstitutet

2 §. Uppgifter. I propositionen föreslås det att 2 § 2 mom. i lagen ändras. Enligt den föreslagna nya lydelsen utökas momentet med en bestämmelse om att Naturresursinstitutet är ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i ISJH-förordningen. Bestämmelser om denna uppgift finns i statsrådets förordning om Naturresursinstitutet, men eftersom ISJH-förordningen förutsätter en mer omfattande rätt till information är det motiverat att också lagen om Naturresursinstitutet ska innehålla en hänvisning till uppgiften.

I 2 § föreslås ett nytt 3 mom. enligt vilket Naturresursinstitutet när det fungerar som nationellt samordningsorgan har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Livsmedelsverket, Statistikcentralen, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket få de uppgifter dessa har i sin besittning som är sådana uppgifter som avses i artikel 4.2 i ISJH-förordningen och som är nödvändiga för fullgörandet av de uppgifter som avses i artikel 7.1 i den förordningen samt att trots sekretessbestämmelserna vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

Det nya momentet behövs för att säkerställa att Naturresursinstitutet trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt har tillgång till alla de uppgifter som nämns i artikel 4.2 i ISJH-förordningen. Rätten till information bryter alltså i princip sekretessen. Rätten till information grundar sig på artikel 4.3 i ISJH-förordningen, enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa att samordningsorganen har rätt att få åtkomst till och använda de uppgiftskällor som avses i artikel 4.2. Avgiftsfriheten grundar sig på artikel 4.2 i ISJH-förordningen, enligt vilken samordningsorgan ska ha rätt att få åtkomst till och kostnadsfritt använda de uppgiftskällor som räknas upp i artikeln.

Rätten till information avser information som innehas av följande myndigheter: Livsmedelsverket, Statistikcentralen, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket. Naturresursinstitutet ska nämnas i den förteckning som avser rätten till information, eftersom den rätten också gäller statistik som statistikmyndigheten har i sin besittning. Enligt 13 § i statistiklagen (280/2004) får uppgifter som en statistikmyndighet erhållit för statistiska ändamål lämnas ut till utomstående endast på de grunder som anges i statistiklagen eller i någon annan lag som särskilt gäller statens statistikväsen, eller med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller, oberoende av vad

som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheternas skyldighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Naturresursinstitutet föreslås ha rätt att få tillgång till statistiska uppgifter med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller. Samtycket samlas in från företagen när de ansluter sig till systemet med lönsamhetsbokföring.

Paragrafen föreslås dessutom bli utökad med ett nytt 4 mom. som gäller den behöriga myndighetens, det vill säga Naturresursinstitutets, rätt till information i förhållande till privata sammanslutningar. Enligt momentet har Naturresursinstitutet, om myndigheterna inte har tillgång till de uppgifter som avses i 3 mom., rätt att begära uppgifter av privata sammanslutningar om ett rapporterande företag. Enligt föreslagna nya 4 mom. får Naturresursinstitutet, om de nationella myndigheterna inte har de uppgifter som avses i 3 mom., begära uppgifter av det slaget om ett i artikel 2.4 i ISJH-förordningen avsett rapporterande företag av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag och som har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har rätt att trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som avses i det momentet av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag, om sammanslutningen i fråga har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har också rätt att trots sekretessbestämmelserna vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen. Syftet är att minimera den direkta uppgiftslämnarbördan för de rapporterande företagen. Privata sammanslutningar av vilka uppgifter enligt förslaget kan samlas är till exempel sammanslutningar som tillhandahåller rådgivningstjänster samt avelstjänster, hälso- och vårdtjänster avsedda för husdjur. Den rätt som Naturresursinstitutet föreslås ha till information av privata sammanslutningar är enligt förslaget alltid sekundär i förhållande till information som fås av myndigheterna och blir tillämplig endast i en situation där myndigheterna inte har de uppgifter om rapporterande företag som avses i artikel 4.2 i ISJH-förordningen men en privat sammanslutning har försett sig med uppgifterna i fråga. Naturresursinstitutet avses få vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

För närvarande samlar följande privata sammanslutningar in sådana uppgifter om rapporterande företag som nödvändiga för ISJH-materialet: ProAgria, det vill säga Pro Agria Keskusten Liitto ry och de regionala ProAgria-sällskapen: ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund rf, ProAgria Etelä-Suomi ry, ProAgria Länsi-Suomi ry, ProAgria Itä-Suomi ry, ProAgria Pohjois-Suomi ry, Nylands Svenska Lantbrukssällskap rf, ProAgria Keski-Suomi ry, ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry, Österbottens svenska Lantbrukssällskap r.f., ProAgria Etelä-Savo ry, Finska Hushållningssällskapet rf. Rätten till information gäller också följande föreningar: Kauppapuutarhaliitto - Handelsträdgårdsförbundet ry, Finlands Biodlares Förbund FBF rf, Puutarhaliitto - Trädgårdsförbundet ry, Djurens hälsa ETT rf samt följande aktiebolag: MTech digital Solutions Oy, Suonentieto Oy, Softsalo Oy, Envitecpolis Oy och Nikitec Oy samt följande andelsbolag: Faba osk. Förteckningen ovan, som inte är avsedd att vara uttömmande, bygger på den information som vid tidpunkten för lämnandet av propositionen finns om vilka privata sammanslutningar som samlar in sådana uppgifter som är nödvändiga med tanke på ISJH-materialet och som de nationella myndigheterna inte har.

Vilka variabler som Naturresursinstitutet ska lämna uppgifter om till kommissionen definieras närmare i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2024/2746 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet och om upphävande av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/220. Variablerna i fråga definieras i bilaga VII *Annan inkomstbringande verksamhet som är direkt relaterad till företaget (avses i artikel 7)* och bilaga VIII *Definitioner av variabler, företagsredovisningens format och layout samt uppgiftsoverföringsfrekvensen (avses i artikel 10)*. Alla variabler som räknas upp i bilagorna finns inte tillgängliga i myndighetsregister i fråga om alla jordbruksföretag. Varje medlemsstat är dock skyldig att förse kommissionen med uppgifter om samma variabler, oberoende av om

uppgifterna om en variabel finns hos myndigheterna eller inte. Till exempel Pro Agria har odlingsplaner per gröda och skifte som lantbruksföretagarna gör upp i Pro Agrias informationssystem. Ur Pro Agrias informationssystem fås uppgifter om ISJH-variabeln Användning av växtskyddsmedel. I fråga om husdjursgårdar fås uppgifter om ISJH-variabeln Användning av antimikrobiella medel ur registret Naseva som administreras av Djurens hälsa ETT rf. Rätten till information behövs för att säkerställa att Naturresursinstitutet har tillgång till alla de uppgifter som nämns i artikel 4.2 i ISJH-förordningen.

Med tanke på att ISJH-förordningen utgör direkt tillämplig rätt måste information kunna inhämtas också av privata aktörer för syftet att utföra de uppgifter som avses i artikel 7.1 i ISJH-förordningen. Så som konstateras ovan sammanställs ISJH-materialet om företagare som har anslutit sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Det är helt frivilligt för företagare att ansluta sig till systemet med lönsamhetsbokföring och det är också möjligt att lämna det utan påföljder. Vid anslutning inhämtas företagarens samtycke till behandling av företagets uppgifter. Slutligen är det alltså ett mycket litet antal privata aktörer som omfattas av rätten till information från privata sammanslutningar, och rätten gäller endast sådana uppgifter enligt ISJH-förordningen som inte kan inhämtas från myndighetskällor. Dessutom har Naturresursinstitutet alltid företagarens samtycke till behandling av företagets uppgifter.

Enligt propositionen är sammanslutningar skyldiga att lämna ut uppgifterna trots sekretessbestämmelserna. Eftersom ISJH-materialet bygger på frivillighet ska Naturresursinstitutet dock alltid ha tillstånd av det rapporterande företaget att få och behandla uppgifter om företaget som en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag har i sin besittning. Med beaktande av vidden av de data som samlas in med stöd av ISJH-förordningen är det inte möjligt att på ett uttömmande sätt uppräknat vilka sekretessbelagda uppgifter som kan vara sådana uppgifter som avses i 4 mom. Uppgifter som inhämtas från privata sammanslutningar kan innehålla till exempel företagshemligheter och därför vara sekretessbelagda.

Rätten till information i ISJH-förordningen begränsas av villkoret att uppgifterna ska vara nödvändiga för att utföra de uppgifter som avses i artikel 7.1 i ISJH-förordningen. I fråga om uppgifter som inhämtas från privata sammanslutningar gäller därtill begränsningen att uppgifterna inte får begäras om samma uppgifter finns tillgängliga hos myndigheterna. Användningen av uppgifterna begränsas dessutom av artikel 16.1 i ISJH-förordningen, enligt vilken individuella uppgifter som erhållits vid tillämpningen av förordningen får användas endast för att utföra de uppgifter som avses i artikel 7.1 i förordningen. Sådana individuella uppgifter får under inga omständigheter användas av medlemsstaterna eller av kommissionen för andra ändamål, särskilt inte för kontroller i enlighet med förordning (EU) 2021/2116 eller för skattemässiga ändamål. Naturresursinstitutet får alltså inte använda individuella uppgifter som det erhållit med stöd av ISJH-förordningen för andra ändamål än de som anges i förordningen.

FSDN-uppgifter innehåller personuppgifter. Med personuppgift avses varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. En identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras, särskilt med hänvisning till en identifierare som ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringssuppgift eller onlineidentifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet. Naturresursinstitutet föreslås vara personuppgiftsansvarig för behandlingen av de personuppgifter som ingår i företagsredovisningarna.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i den allmänna dataskyddsförordningen och i den nationella dataskyddslagen (1050/2018) som preciserar och kompletterar förordningen. I Artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om de rättsliga grunderna för laglig behandling. Eftersom ISJH-datamaterialet grundar sig på en i lag föreskriven skyldighet har Naturresursinstitutet alltid en sådan behandlingsgrund som avses i artikel 6.1 c.

Artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om särskilda personuppgifter. Enligt artikeln ska behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometrisk uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning vara förbjuden. Personuppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter får dock behandlas när det finns en undantagsbestämmelse i den allmänna dataskyddsförordningen eller separat i unionens rätt eller den nationella lagstiftningen.

I sin nuvarande form innehåller ISJH-datamaterialet inga uppgifter som kan betraktas som särskilda personuppgifter. Under beredningen av ISJH-förordningen föreslog kommissionen att datamaterialet skulle inkludera information om arbetstagarnas organisationsgrad, det vill säga medlemskap i fackförbund, men syftet att samla in denna information slopades under beredningen.

3 §. *Naturresursinstitutets organisation och ledning.* Enligt förslaget stryks den första meningen i 1 mom. I momentet kvarstår endast den gällande bestämmelsen om organisering av statistikuppgifter. Syftet med ändringen är att göra regleringen av Naturresursinstitutets organisationsstruktur mer flexibel. Genom att regleringen på lagnivå av organisationsstrukturen minskas blir eventuella framtida organisationsändringar lättare att ordna.

I paragrafens 2 mom. föreslås inga ändringar.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli upphävt. Avsikten är att den nuvarande direktionen för Naturresursinstitutet ska ersättas av en delegation och att bestämmelser om delegationen ska utfärdas i statsrådets förordning om Naturresursinstitutet.

5 §. *Beslutanderätt.* I paragrafen föreslås en ändring som gäller överlämnande av generaldirektörens beslutanderätt. Enligt paragrafen avgör generaldirektören de ärenden som hör till Naturresursinstitutet om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen lämnas över till någon annan person som står i anställningsförhållande till Naturresursinstitutet. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som gäller Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter får emellertid lämnas över endast på någon annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande. I Naturresursinstitutets personal ingår såväl personer i tjänsteförhållande som personer i arbetsavtalsförhållande. Den föreslagna ändringen gör det möjligt att i arbetsordningen överföra sådan beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som inte gäller Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter på personer som inte står i tjänsteförhållande. Ändringen möjliggör alltså inte att offentliga förvaltningsuppgifter överförs på en person i arbetsavtalsförhållande. Generaldirektören har beslutanderätt till exempel när det gäller undertecknande av avtal. När det är fråga om att underteckna vissa avtal får generaldirektörens beslutanderätt enligt propositionen överföras i arbetsordningen till en person i arbetsavtalsförhållande, förutsatt att undertecknandet av avtalet inte hänför sig till Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter. Det kan till exempel vara fråga om arbetsavtal.

Andra fall där den beslutanderätt som används för att underteckna ett avtal inte gäller Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter och således inte innebär någon överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till en person i arbetsavtalsförhållande är exempelvis vissa avtal som gäller forskningssamarbete eller genomförande av kundfinansierade projekt.

8 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Enligt förslaget ändras 1 mom. så att bemyndigandet att utfärda förordning av statsrådet om tillsättande av direktionen och om direktionens uppgifter och beslutanderätt stryks. I övrigt föreslås 1 mom. ha samma lydelse som i gällande lag. Enligt förslaget föreskrivs det i 1 mom. att närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets ledning och uppgifter och om avgörandet av ärenden vid institutet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det också bestämmelser om personalen och titlarna.

7.2 Lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

2 §. Livsmedels- och naturresursstatik. Paragrafen föreslås bli utökad med en ny 5 punkt enligt vilken Naturresursinstitutet framställer och publicerar statistik som gäller vilthushållning och jakt. I 4 punkten föreslås enbart att punkten ersätts med semikolon så att en ny 5 punkt kan fogas till paragrafen. Att framställa och publicera statistik över jakt och vilthushållning ingår redan i Naturresursinstitutets nuvarande verksamhet.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Bemyndigandet att utfärda förordning i 8 § 1 mom. i lagen om Naturresursinstitutet föreslås bli ändrat. Enligt förslaget upphävs bemyndigandet att utfärda förordning om tillsättande av direktionen och om direktionens uppgifter och beslutanderätt. I paragrafen föreslås inget nytt bemyndigande att utfärda förordning om Naturresursinstitutets nya delegation, eftersom ett bemyndigande att utfärda förordning finns i grundlagen (731/1999). En delegation vars uppgifter inte inbegriper utövning av offentlig makt kan betraktas som en sådan enhet inom statsförvaltningen som avses i sista meningen i grundlagens 119 § 2 mom.

Enligt propositionen ändras 1 § 3 mom. i statsrådets förordning om Naturresursinstitutet. Momentet innehåller en bestämmelse enligt vilken Naturresursinstitutet är det samordningsorgan som avses i artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättandet av ett informationssystem för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter för att belysa inkomstförhållanden och andra ekonomiska förhållanden i jordbruksföretag inom Europeiska unionen. Det föreslås att bestämmelsen stryks, eftersom bestämmelserna om ISJH-förordningen i enlighet med lagförslag 1 tas in i lagen om Naturresursinstitutet.

Förordningen 2 § föreslås bli ändrad till att gälla Naturresursinstitutets delegation, inte institutets direktion. Dessutom upphävs förordningens 3 §, som innehåller bestämmelser om direktionens beslutanderätt. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen i förordningen fortsätter den nuvarande direktionen för Naturresursinstitutet med sitt uppdrag till utgången av sin mandatperiod. I förordningen föreslås dessutom ändringar i paragrafen om förordnande av ställföreträdare för generaldirektören. Ett utkast till förordning av statsrådet om ändring av statsrådets förordning om Naturresursinstitutet (715/2014) finns som bilaga till denna proposition.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna ska träda i kraft den 1 juni 2026. Bestämmelserna i 8 § 1 mom. i lagförslag 1 avses dock träda i kraft den 1 januari 2027. Anledningen till att regleringen föreslås

träda i kraft i etapper är att mandatperioden för den nuvarande direktionen för Naturresursinstitutet löper ut den 31 december 2026. Dessutom föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken den direktion för Naturresursinstitutet som har inlett sin mandatperiod före ikraftträdandet av lagförslag 1 omfattas till utgången av direktionens mandatperiod av de bestämmelser som gäller direktionen och som gällde vid ikraftträdandet av lagförslaget.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Bestämmelserna om informationsutbyte och behandling av personuppgifter

Propositionen är av betydelse med tanke på skyddet för privatlivet och för personuppgifter och lagförslag 1 måste granskas mot bakgrund av 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Det skydd för privatlivet som är en grundläggande rättighet har ansetts begränsa det handlingsutrymme som lagstiftaren har vid utfärdande av bestämmelser om skydd för personuppgifter (GrUU 2/2018 rd). Enligt propositionen fogas till 2 § i lagen om Naturresursinstitutet bestämmelser om de uppgifter som institutet ska sköta enligt ISJH-förordningen och det föreslås bestämmelser om Naturresursinstitutets rätt till information inom ramen för uppgifterna i fråga.

ISJH-förordningen innehåller artiklar som förutsätter att nationella myndigheter lämnar information till Europeiska kommissionen. Trots att det är fråga om en förordning som är direkt tillämplig föreslås det kompletterande nationella bestämmelser i syfte att säkerställa ett fungerande informationsutbyte mellan de nationella myndigheterna och Europeiska kommissionen. I den föreliggande propositionen föreslås det att Naturresursinstitutet ska vara nationellt samordningsorgan. För att institutet ska kunna vara samordningsorgan föreslås det att institutet trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att få information av andra nationella myndigheter och att vidarebefordra informationen till Europeiska kommissionen.

I ISJH-data ingår personuppgifter, men inte sådana särskilda personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om laglig behandling av personuppgifter. Enligt artikel 6.1 c är behandlingen av personuppgifter laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.3 ska den rättsliga grunden för behandlingen fastställas i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt. Eftersom rätten att få uppgifter bygger genuint på frivillighet och på direkt tillämplig unionsrätt som begränsar användningen av de uppgifter som samlas in, kan den föreslagna regleringen anses vara proportionell och förenlig med allmänintresset. De konsekvenser propositionen har för skyddet för personuppgifter beskrivs närmare i avsnitt 4.2.3. Enligt propositionen innehåller det första lagförslaget 2 §, som gäller rätten till information, nationell specialreglering med stöd av artikel 6.3 i allmänna dataskyddsförordningen.

Grundlagsutskottets tolkning är att de detaljerade bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Principen är att reglering av skyddet för personuppgifter så långt som möjligt ska grunda sig på den allmänna dataskyddsförordningen och att användning av det nationella handlingsutrymme bör reserveras för situationer då det är dels tillåtet enligt

dataskyddsförordningen, dels nödvändigt för att tillgodose skyddet för personuppgifter. (GrUU 14/2018 rd och GrUU 2/2018 rd).

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få information och skyldighet att lämna ut information, trots sekretess, med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen. I sitt utlåtande GrUU 12/2019 rd har grundlagsutskottet bedömt den rätt att få information som konsumentmyndigheterna, i anslutning till sina tillsynsbefogenheter, har med stöd av samarbetsförordningen med avseende på skyddet för privatlivet och för personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. På grund av företrädet för EU-sekundärrätten såg utskottet det som uppenbart att en korrekt tillämpning av rättigheterna till information enligt samarbetsförordningen måste betraktas som nödvändig i överensstämmelse med grundlagsutskottets vedertagna praxis för reglering av myndigheternas rätt att få och lämna ut information trots sekretess. Eftersom avsikten var att bestämmelsen i större utsträckning än förordningen ska omfatta rättigheterna att få uppgifter också enbart på grundval av nationell prövning, ansåg utskottet att bestämmelserna om rätten att få uppgifter bör preciseras separat inom ramen för samarbetsförordningen genom en förteckning över de känsliga uppgifter som hör till kärnan i skyddet för privatlivet och som rätten att få uppgifter är avsedd att omfatta. Alternativt måste rätten att få uppgifter ordagrant kopplas till vad som är nödvändigt med avseende på tillämpningen av den rätt att få uppgifter som föreskrivs i förordningen eller med tanke på något annat syfte som specifikt och exakt definieras i bestämmelsen. Här anser grundlagsutskottet att man beträffande känsliga uppgifter emellertid i första hand bör sikta på en så exakt och noggrant avgränsad förteckning som möjligt inom de ramar som samarbetsförordningen möjliggör.

Enligt grundlagsutskottet måste en korrekt tillämpning av rättigheterna till information enligt samarbetsförordningen betraktas som nödvändig i överensstämmelse med grundlagsutskottets vedertagna praxis för reglering av myndigheternas rätt att få och lämna ut information trots sekretess. Den rätt till information som föreslås i 2 § 3 mom. i lagförslag 1 binds också enligt ordalydelsen till vad som är nödvändigt. I de föreslagna bestämmelserna om nationellt samordningsorgan och informationsutbyte handlar det om att säkerställa att det informationsutbyte som grundar sig på bestämmelserna i förordningen fungerar. Det föreslås inga bestämmelser om en mer omfattande tillgång till information än vad förordningen förutsätter, och i bestämmelserna hänvisas det uttryckligen till artiklarna om tillgång till information i förordningen. I specialmotiveringen konstateras det att ISJH-förordningen dessutom begränsar vad uppgifterna får användas till. Dessa begränsningar säkerställer att Naturresursinstitutet inte kan använda sådana uppgifter som centret har fått med stöd av ISJH-förordningen för något annat ändamål än det som anges i förordningen.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information trots sekretessbestämmelserna med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet (GrUU 15/2018 rd). Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (se till exempel GrUU 17/2016 rd, s. 2–3). Om de föreslagna bestämmelserna om utlämnande av information har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (GrUU 38/2016 rd, s. 3). Å andra sidan har grundlagsutskottet ansett att grundlagen inte tillåter en mycket vag och ospecificerad rätt att få uppgifter, låt vara att den är knuten till nödvändighetskriteriet (se till exempel GrUU 71/2014

rd s. 3/I, GrUU 62/2010 rd, s. 4/I och GrUU 59/2010 rd, s. 4/I). Rätten att få uppgifter bör därför i bestämmelsen bindas vid att de uppgifter som rätten gäller är nödvändiga för skötseln av uppgifterna. Alternativt kan bestämmelsen preciseras genom att de uppgifter som den gäller förtecknas, om inte den EU-rättsakt som ska sättas i kraft hindrar detta. (GrUU 13/2023 rd, stycke 15).

Den rätt till information som föreslås i förslaget kan inte preciseras genom att de uppgifter som den gäller förtecknas i nationell lag, eftersom uppgifterna redan har förtecknats uttömmande i ISJH-förordningen. Grundlagsutskottet anser att det att regleringen i princip utsträcker sig till alla myndigheter och andra offentligrättsliga samfund gör rätten att få information problematiskt omfattande, trots nödvändighetskriteriet för rätten att få information (GrUU 96/2022 rd). I ljuset av detta specificeras de nationella myndigheter som Naturresursinstitutet har rätt att begära uppgifter av i propositionen.

10.2 Bedömning av lagstiftningsordningen

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom ISJH-förordningen innehåller bestämmelser som föreslås bli kompletterade genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om Naturresursinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Naturresursinstitutet (561/2014) 3 § 3 mom.,
ändras 2 §, 2 mom., 3 § 1 mom., 5 § och 8 § 1 mom. och
fogas till 2 § nya 3 och 4 mom. som följer:

2 §

Uppgifter

Naturresursinstitutet är en sådan statistikmyndighet som avses i statistiklagen (280/2004) och ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet, nedan *ISJH-förordningen*.

När Naturresursinstitutet fungerar som nationellt samordningsorgan har det trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Livsmedelsverket, Statistikcentralen, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket få de uppgifter dessa har i sin besittning som är sådana uppgifter som avses i artikel 4.2 i ISJH-förordningen och som är nödvändiga för fullgörandet av de uppgifter som avses i artikel 7.1 i den förordningen samt att trots sekretessbestämmelserna vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

Om de nationella myndigheterna inte har de uppgifter som avses i 3 mom. får Naturresursinstitutet begära uppgifter av det slaget om ett i artikel 2.4 i ISJH-förordningen avsett rapporterande företag av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag och som har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har rätt att trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som avses i det momentet av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag, om sammanslutningen i fråga har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har trots sekretessbestämmelserna rätt att vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

3 §

Naturresursinstitutets organisation och ledning

Vid Naturresursinstitutet finns det för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i organisatoriskt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter.

Naturresursinstitutet leds av en generaldirektör. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet och fastställer institutets arbetsordning.

5 §

Beslutanderätt

Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Naturresursinstitutet om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen lämnas över till någon annan person som står i anställningsförhållande till Naturresursinstitutet. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som gäller Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter får emellertid lämnas över endast på någon annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets ledning och uppgifter och om avgörandet av ärenden vid institutet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det också bestämmelser om personalen och titlarna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 § 1 mom. träder dock i kraft den 1 januari 2027.

På den i den upphävda 3 § 3 mom. avsedda direktionen för Naturresursinstitutet, som har inlett sin mandatperiod före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas till utgången av direktionens mandatperiod de bestämmelser som gäller direktionen och som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik (562/2014) 2 § 4 punkten och
fogas till 2 § en ny 5 punkt som följer:

2 §

Livsmedels- och naturresursstatistik

Naturresursinstitutet framställer och publicerar statistik som gäller

- 4) livsmedelssäkerhet,
- 5) vilthushållning och jakt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 januari 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

1.

Lag

om ändring av lagen om Naturresursinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Naturresursinstitutet (561/2014) 3 § 3 mom.,
ändras 2 §, 2 mom., 3 § 1 mom., 5 § och 8 § 1 mom. och
fogas till 2 § nya 3 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Uppgifter

Naturresursinstitutet är en sådan statistikmyndighet som avses i statistiklagen (280/2004).

Föreslagen lydelse

2 §

Uppgifter

Naturresursinstitutet är en sådan statistikmyndighet som avses i statistiklagen (280/2004) *och ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet, nedan ISJH-förordningen.*

När Naturresursinstitutet fungerar som nationellt samordningsorgan har det trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Livsmedelsverket, Statistikcentralen, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket få de uppgifter dessa har i sin besittning som är sådana uppgifter som avses i artikel 4.2 i ISJH-förordningen och som är nödvändiga för fullgörandet av de uppgifter som avses i artikel 7.1 i den förordningen samt att trots sekretessbestämmelserna vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

Om de nationella myndigheterna inte har de uppgifter som avses i 3 mom. får Naturresursinstitutet begära uppgifter av det slaget om ett i artikel 2.4 i ISJH-förordningen avsett rapporterande företag av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag och som har de uppgifterna i sin besittning.

Gällande lydelse

3 §

Naturresursinstitutets organisation och ledning

Naturresursinstitutets organisation består av riksomfattande enheter med resultatansvar samt funktioner som täcker institutets hela verksamhetsområde. Vid institutet finns det för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i organisatoriskt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter.

Naturresursinstitutet leds av en generaldirektör. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet och fastställer institutets arbetsordning.

Statsrådet tillsätter en direktion för att stödja Naturresursinstitutets strategiska ledning. Dessutom kan institutet tillsätta sådana delegationer som behövs för skötseln av uppgifterna.

5 §

Beslutanderätt

Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Naturresursinstitutet om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen lämnas över till en annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande tjänsteman.

Föreslagen lydelse

Naturresursinstitutet har rätt att trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som avses i det momentet av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag, om sammanslutningen i fråga har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har trots sekretessbestämmelserna rätt att vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

3 §

Naturresursinstitutets organisation och ledning

Vid Naturresursinstitutet finns det för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i organisatoriskt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter.

Naturresursinstitutet leds av en generaldirektör. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet och fastställer institutets arbetsordning.
(upphävs)

5 §

Beslutanderätt

Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Naturresursinstitutet om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen lämnas över till någon annan person som står i anställningsförhållande till Naturresursinstitutet. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som gäller Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter får emellertid lämnas över endast på någon annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende

Gällande lydelse

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets ledning och uppgifter och om avgörandet av ärenden vid institutet samt om tillsättande av direktionen och om direktionens uppgifter och beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det också bestämmelser om personalen och titlarna.

Föreslagen lydelse

som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets ledning och uppgifter och om avgörandet av ärenden vid institutet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det också bestämmelser om personalen och titlarna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 § 1 mom. träder dock i kraft den 1 januari 2027.

På den i den upphävda 3 § 3 mom. avsedda direktionen för Naturresursinstitutet, som har inlett sin mandatperiod före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas till utgången av direktionens mandatperiod de bestämmelser som gäller direktionen och som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik (562/2014) 2 § 4 punkten och
fogas till 2 § en ny 5 punkt som följer:

Gällande lydelse

2 §

Livsmedels- och naturresursstatistik

Naturresursinstitutet framställer och
publicerar statistik som gäller

4) livsmedelssäkerhet.

Föreslagen lydelse

2 §

Livsmedels- och naturresursstatistik

Naturresursinstitutet framställer och
publicerar statistik som gäller

4) livsmedelssäkerhet,
5) vilthushållning och jakt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om Naturresursinstitutet

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i statsrådets förordning om Naturresursinstitutet (715/2014) 3 § samt
ändras 1 § 3 mom. samt 2 och 7 §, av dem 1 § 3 mom. sådant det lyder i förordning 1088/2016
och 7 § sådan den lyder i förordning 577/2016, som följer:

1 §

Naturresursinstitutets uppgifter

Naturresursinstitutet är den kontaktpunkt som avses i artikel 20 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

2 §

Naturresursinstitutets delegation

Naturresursinstitutets delegation har till uppgift att stödja Naturresursinstitutets strategiska planering och att främja samarbetet mellan Naturresursinstitutet och dess intressent-grupper.

Naturresursinstitutets delegation består av en generaldirektör och högst nio andra medlemmar, av vilka en ska vara en person som Naturresursinstitutets personal har utsett inom sig. Jord- och skogsbruksministeriet förordnar en av medlemmarna i delegationen till ordförande och en till vice ordförande.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsätter delegationen för viss tid, för högst tre år i sänder.

7 §

Förordnande av ställföreträdare

Generaldirektören förordnar ställföreträdare för sig själv genom arbetsordningen.

Denna förordning träder i kraft den 20.

På den i den upphävda 3 § avsedda direktionen för Naturresursinstitutet, som har inlett sin mandatperiod före ikraftträdandet av denna förordning, tillämpas till utgången av direktionens mandatperiod de bestämmelser som gäller direktionen och gällde vid ikraftträdandet av denna förordning.